

Pasi Sahlberg, der har arbejdet som skolelærer, undervist lærerstuderende og rådgivet politikere om uddannelse både i Finland og en lang række andre lande, forsøger i denne bog at redegøre for, hvad der kan forklare finlandske skoleelevers toppræstationer i PISA-undersøgelser – om og i så fald hvad andre lande vil kunne lære, af den måde Finland har indrettet sit skolesystem (peruskoulo) på. Bogen tilbyder en grundig gennemgang både af Finlands skolehistoriske udvikling, samt skolens og skolelæreres rolle i det finske samfund.

Ved første indtryk var det svært at se, hvordan jeg som (PPR-)psykolog ville kunne drage nytte af og være med til at sætte Sahlbergs pointer i spil i det danske undervisningssystem – og det er måske også en tilgang til læsningen, der er lige ambitiøs nok. Flere af bogens kapitler virkede noget langtrukne, særligt kapitlerne om skolevæsenets opbygning og historik med gennemgang af diverse reformer – måske fordi det netop er her, den finske og den danske skole har flest ligheder. Bogen fremhæver dog også nogle interessante opmærksomhedspunkter, som vil være frugtbare at tage op til overvejelse og debat i Danmark, både lokalt på skoler og i kommunalbestyrelser, samt i de mere centrale politiske lag.

Det er nyt for de færreste, at der stilles større krav til indholdet og kvaliteten af Finlands folkeskolelærere end i de fleste andre lande, herunder Danmark, og at de finske folkeskolelærere – måske som konsekvens deraf – nyder en høj grad af anerkendelse og autoritet i det finske samfund. Mindre kendt er det måske, at der i den finske læreruddannelse og virke som lærer stilles forventning om, at skolepersonalet selv har en høj indflydelse på udarbejdelsen af de lokale læreplaner, hvilket blandt andet imødekommes ved at kræve, at alle undervisere i den finske skole har taget den forskningsbaserede læreruddannelse, der gør dem i stand til at forstå og forholde sig kritisk til ny og udefrakommende forskning på skoleområdet. Frontpersonalet forventes således – og klædes på til – at kunne forholde sig aktivt til både lokal og national undervisningspolitik – og udvikling. Man kan ikke undlade at tænke, at denne kvalificering også må føre til et skolepersonale med en høj grad af faglig stolthed og selvtillid.

På et mere overordnet politisk plan fremhæver Sahlberg, at der i Finland er et tydeligt fælles grundsyn på didaktik og pædagogik, der baserer sig på filosofien Deweys tanker om, at læreren skal fungere som vejleder, der kan hjælpe eleverne med at udforme idéer og løsninger, hvilket blandt andet kommer til udtryk ved en stor værdsættelse af praktisk udfoldelse, spontanitet og kreativitet i alle lag af skolens virke fra den konkrete klasserumsundervisning til den lokale skolepolitiske udvikling og debat.

I bogens forord har Sahlberg været så servicemindet at komme med sine egne specifikke bud på, hvad Danmark konkret kan lære af den finske skole, som jeg her kort ridser op. Det danske undervisningssystem bør ifølge Sahlberg; 1) tage udgangspunkt i egne styrker, når der skal udvikles undervisningspolitik, frem for blindt at kopiere andre landes initiativer og målsætninger (herunder Finlands!); 2) tillade en større grad af eksperimenteren både hos lærere og elever, og mindske fokus på centralt fastlagte mål; og 3) tilbyde børn mere tid til reel leg og fysisk aktivitet – og her menes ikke den rammesatte og fast indlagte bevægelse – med henblik på at fordre kreativiteten og det generelle velbefindende hos eleverne.

Det er tankevækkende, at det netop er disse parametre, der i bogens afslutning fremhæves som elementer i det finske undervisningssystem, der er under pres fremadrettet, for også i Finland ses aktuelt en stramning i kontrollen med skolerne med et større fokus på centrale mål – og bør ifølge Sahlberg begynde at se nye veje, for at bevare den høje kvalitet i undervisningssystemet, de er kendte for. Sahlberg fremhæver her, at det stadigt voksende (sociale-)mediebrug fordrer et større fokus på at hjælpe eleverne til at udvikle deres sociale færdigheder og tilbyde en mere personaliseret undervisning. Det kunne måske være et oplæg til, hvad også den finske folkeskole kan lære af andre landes skolesystemer – herunder det danske.

Der er hermed lagt op til yderligere refleksion over fremtidens skole og med disse ord, vil jeg anbefale bogen til alle med interesse for skolehistorie, skoleudvikling og skolens rolle i samfundet både i Danmark og i udlandet, men nok særligt politikere, skoleledere og PPR-medarbejdere/ledere.

Af Karen Vedel Nielsen, Psykolog, PPR – Pædagogisk Psykologisk Rådgivning, Kolding Kommune

